

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Karla Šimky a soudkyň Mgr. Sylvy Šiškeové a JUDr. Miluše Doškové v právní věci žalobce: **V. T. N.**, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 1. 2022, č. j. OAM-163/LE-VL17-HA13-2021, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 25. 5. 2022, č. j. 18 Az 7/2022 - 49, o návrhu žalobce na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti a o návrhu žalobce na ustanovení zástupce,

t a k t o :

- I. Návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti **s e z a m í t á .**
- II. Návrh žalobce na ustanovení zástupce **s e z a m í t á .**
- III. Soud **v y z ý v á** žalobce, aby **ve lhůtě 14 dnů** od doručení tohoto usnesení buď předložil plnou moc udělenou advokátovi k zastupování v řízení o kasační stížnosti nebo ve stejné lhůtě prokázal, že má vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalovaný v záhlaví označeným rozhodnutím vyslovil nepřipustnost žádosti žalobce o udělení mezinárodní ochrany podle § 10a odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, a zastavil řízení podle § 25 písm. i) téhož zákona. Krajský soud v Ostravě (dále jen „krajský soud“) rozsudkem uvedeným v záhlaví zamítl žalobu proti rozhodnutí žalovaného.

[2] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále „stěžovatel“) kasační stížnost. Pro řízení o ní požádal o přiznání odkladného účinku a o ustanovení zástupce.

K výroku I.:

[3] Žádost o přiznání odkladného účinku stěžovatel odůvodnil tím, že v případě jeho nepřiznání by byl nucen vycestovat z území České republiky, jinak by se dopustil trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí. Nutnost vycestovat by byla zásadním zásahem do jeho soukromého a rodinného života, neboť žije ve společné domácnosti s manželkou, která je občankou České republiky a stará se o jejich nezletilého syna. Nelze si přitom představit, že by se manželka se synem přestěhovali ze své vlasti do Vietnamu.

[4] Žalovaný s přiznáním odkladného účinku nesouhlasil. Uvedl, že stěžovatel musí v odůvodnění návrhu konkretizovat, jakou újmu by pro něj výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí znamenaly a z jakých konkrétních okolností újmu dovozuje. Žalovaný dále odkázal na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 1. 2022, č. j. 2 Azs 344/2021 - 31, v němž soud mj. konstatoval, že samotná realizovatelnost možného vycestování cizince (neúspěšného žadatele o mezinárodní ochranu) je otázkou případných navazujících řízení. Společný život stěžovatele s manželkou na území České republiky za poslední rok nepředstavuje mimořádnou okolnost, k níž by měl soud při rozhodování o návrhu na přiznání odkladného účinku přihlížet.

[5] Podle § 107 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), *„kasační stížnost nemá odkladný účinek; Nejvyšší správní soud jej však může na návrh stěžovatele přiznat. Ustanovení § 73 odst. 2 až 5 s. ř. s. se užije přiměřeně“*.

[6] Podle § 73 odst. 2 s. ř. s., *„soud na návrh žalobce po vyjádření žalovaného usnesením přizná žalobě odkladný účinek, jestliže by výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí znamenaly pro žalobce nepoměrně větší újmu, než jaká přiznáním odkladného účinku může vzniknout jiným osobám, a jestliže to nebude v rozporu s důležitým veřejným zájmem“*.

[7] Přiznání odkladného účinku kasační stížnosti je mimořádným institutem, kterým Nejvyšší správní soud před rozhodnutím ve věci prolamuje právní účinky pravomocného rozhodnutí krajského soudu, na které je třeba hledět jako na zákonné a věcně správné, dokud není případně zrušeno. Přiznání odkladného účinku proto musí být vyhrazeno pro ojedinělé případy.

[8] Podání žaloby a kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany má v převážné většině případů odkladný účinek *ex lege*. Výjimky z tohoto pravidla plynou z § 32 odst. 2 ve spojení s § 32 odst. 5 zákona o azylu. Jednou z nich je i žaloba a kasační stížnost v řízení proti rozhodnutí o zastavení řízení podle § 25 zákona o azylu, mj. z důvodu podle § 10a odst. 1 písm. e) téhož zákona (nepřípustnost opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany).

[9] Nejvyšší správní soud již dříve judikoval, že povinnost tvrdit a prokázat vznik újmy má stěžovatel (usnesení ze dne 29. 2. 2012, č. j. 1 As 27/2012 - 32). Od stěžovatele, který žádá o přiznání odkladného účinku, se tak především očekává dostatečně konkrétní a individualizované tvrzení o tom, že mu v důsledku napadeného rozhodnutí vznikne nepoměrně větší újma než jiným osobám, vysvětlení, v čem tato újma spočívá, a uvedení jejího rozsahu. Vylíčení podstatných skutečností o nepoměrně větší újmě musí svědčit o tom, že negativní následek, jehož se stěžovatel v souvislosti s rozhodnutím žalovaného obává, by pro něj byl zásadním zásahem. Kromě výše uvedeného tíží stěžovatele též důkazní břemeno k uplatněným tvrzením. Unesení tohoto důkazního břemena po stěžovateli vyžaduje, aby tvrzení, kterými odůvodňuje návrh na přiznání odkladného účinku, také řádně doložil (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 9. 2015, č. j. 2 As 218/2015 - 50). Stěžovatel, který přiznání odkladného účinku navrhuje, tedy má povinnost tvrzení a povinnost důkazní; je na něm, aby konkretizoval a osvědčil, jakou konkrétní újmu by pro něj výkon nebo jiné právní následky rozhodnutí znamenaly (již citované usnesení Nejvyššího správního soudu č. j. 1 As 27/2012 - 32).

[10] Nejvyšší správní soud poukazuje na dispoziční zásadu ovládající řízení o kasační stížnosti. Kasační soud není povolán, aby za stěžovatele zjišťoval či dokazoval důvody pro přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. Žádost o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti musí být proto dostatečně individualizovaná a podepřená konkrétními důkazy (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 1. 2012, č. j. 8 As 65/2011 - 74). Stěžovatel však neuvedl žádná konkrétní tvrzení o svých soukromých a rodinných poměrech ani o újmě, která by mu měla v důsledku existence pravomocného rozsudku krajského soudu vzniknout.

pokračování

[11] Nejvyšší správní soud se zabýval také otázkou, zda bude stěžovatel v případě nepřiznání odkladného účinku kasační stížnosti povinen k okamžitému návratu do země původu. Napadeným rozhodnutím bylo zastaveno řízení o udělení mezinárodní ochrany. V situaci, kdy cizinci nespědí jiný pobytový titul, vzniká povinnost opustit území České republiky teprve případným rozhodnutím o správním vyhoštění či rozhodnutím o povinnosti opustit území. Stěžovatelem tvrzená příčina nepoměrně větší újmy ve smyslu § 73 odst. 2 s. ř. s. je proto lichá, jeho obava ze ztížení možnosti pobývat na území České republiky nedojde naplnění pouze na základě napadeného rozsudku či rozhodnutí žalovaného (není jejich přímým a nepodmíněným důsledkem). Samotná realizovatelnost stěžovatelova případného vycestování je otázkou případných navazujících řízení podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. Stěžovatel přitom neuvedl žádné jiné okolnosti, které by svědčily o újmě dosahující požadované intenzity.

[12] S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud uzavírá, že se stěžovateli nepodařilo osvědčit naplnění již první podmínky pro přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, tedy že by mu v souvislosti s výkonem nebo jinými právními následky rozhodnutí žalovaného vznikla újma, natož aby tato újma dosahovala zákonem požadované intenzity.

[13] Nejvyšší správní soud podle § 107 odst. 1 ve spojení s § 73 odst. 2 s. ř. s. návrh stěžovatele na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti zamítl. Rozhodnutí o odkladném účinku je rozhodnutím předběžné povahy a nelze z něj předjímat rozhodnutí o věci samé.

K výroku II.:

[14] Stěžovatel dále požádal o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti. Uvedl, že nemůže legálně pracovat a nemá proto prostředky k hrazení nákladů zastoupení advokátem. Stěžovatelovy náklady na bydlení činí přibližně 20.000 Kč. Žije z příjmů své manželky. Stěžovatel požádal o ustanovení advokáta Mgr. Ladislava Bártý, který se cizineckým a azylovým právem zabývá a který jej již zastupoval v jiných řízeních.

[15] Ačkoli stěžovatel v žádosti o ustanovení zástupce tvrdil, že nemá dostatečné prostředky, tato svá tvrzení blíže nekonkretizoval ani nedoložil. Nejvyšší správní soud proto stěžovatele dne 8. 7. 2022 přípisem vyzval, aby doložil své osobní, majetkové a výtěžkové poměry, stanovil mu k tomu lhůtu 14 dnů od doručení přípisu a řádně jej poučil. Soud v příloze přípisu zaslal stěžovateli formulář *Potvrzení o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech*, v němž jej informoval o skutečnostech, které je nezbytné soudu sdělit. Tento formulář zahrnoval i výtěžkové a majetkové poměry stěžovatelovy manželky. Přípis s formulářem byl stěžovateli doručen dne 11. 7. 2022.

[16] Podle § 35 odst. 10 věta první s. ř. s. může předseda senátu navrhopateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát. Pro naplnění podmínky osvobození od soudních poplatků musí účastník řízení současně doložit, že nemá dostatečné prostředky, a jeho návrh nesmí být zjevně neúspěšný.

[17] Zde posuzovaná věc se týká mezinárodní ochrany; takové řízení je od soudních poplatků osvobozeno ze zákona [§ 11 odst. 2 písm. i) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích]. Ve vztahu ke splnění první podmínky pro ustanovení zástupce spočívající v tom, že jde o účastníka, u něhož jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, však nejde o určující skutečnost. Jak Nejvyšší správní soud konstatoval v rozsudku ze dne 24. 8. 2011, č. j. 4 Azs 22/2011 - 46, skutečnost, že stěžovateli svědčí věcné osvobození od soudního poplatku, sama o sobě neznamená splnění jedné z podmínek pro ustanovení zástupce podle

§ 35 odst. 10 s. ř. s. Proto je podstatné splnění předpokladů pro osvobození od soudních poplatků pro nedostatek prostředků. Soud tedy musí pro účely rozhodnutí o ustanovení zástupce posuzovat, zda jsou splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků stanovené v § 36 odst. 3 s. ř. s. (tj. doložení nedostatku prostředků) i v těch případech, v nichž se k řízení váže věcné osvobození od soudních poplatků.

[18] Stěžovatel ve stanovené lhůtě, resp. do vydání tohoto usnesení, soudu nekonkretizoval ani nedoložil své osobní, majetkové a výtěžkové poměry. Součástí formuláře, který soud stěžovateli zaslal, byla i majetková, resp. výtěžková situace jeho manželky, jež může být pro posouzení věci také podstatná. Stěžovatel v návrhu pouze obecně uvedl, že jeho manželka má příjmy z brigád, které dosahují přibližně částky 20.000 Kč, což jsou současně podle tvrzení stěžovatele náklady na bydlení celé rodiny. Není však zřejmé, z jakých prostředků (např. z úspor, půjček, výpomoci příbuzných atd.) stěžovatelova rodina hradí veškeré své ostatní výdaje včetně výdajů nezletilého syna. Nástin majetkových poměrů, který stěžovatel uvedl v návrhu, tedy nebyl úplný a neumožňoval Nejvyššímu soudu o návrhu rozhodnout. K výzvě soudu však stěžovatel nic bližšího ke své majetkové situaci neuvedl. Nejvyšší správní soud proto návrh stěžovatele na ustanovení zástupce zamítl.

K výroku III.

[19] Podle § 105 odst. 2 s. ř. s. musí být stěžovatel v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem; to neplatí, má-li sám vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

[20] Podle § 5 odst. 1 písm. b) zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, je předpokladem pro výkon advokacie vysokoškolské vzdělání v oboru právo získané 1. v magisterském studijním programu studií na vysoké škole v České republice, nebo 2. studií na vysoké škole v zahraničí, pokud je takové vzdělání v České republice uznáváno za rovnocenné vzdělání uvedenému v bodě 1 na základě mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána, anebo pokud takové vzdělání bylo uznáno podle zvláštního právního předpisu, a současně takové vzdělání odpovídá obsahem a rozsahem obecnému vzdělání, které lze získat v magisterském studijním programu v oboru právo na vysoké škole v České republice.

[21] Vzhledem ke skutečnosti, že Nejvyšší správní soud zamítl žádost stěžovatele o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti, je povinností stěžovatele doložit zastoupení advokátem, jehož si sám zvolí, anebo prokázat, že má vysokoškolské právnické vzdělání ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s. Nejvyšší správní soud ho k tomu proto tímto usnesením vyzývá. Stěžovatel může doložit splnění podmínky tím, že Nejvyššímu správnímu soudu zašle plnou moc udělenou advokátovi k zastupování v řízení o kasační stížnosti nebo prokáže, že má vysokoškolské právnické vzdělání, které je vyžadováno pro výkon advokacie.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e n í** opravný prostředek přípustný.

Nepředložení plné moci udělené advokátovi, příp. neprokázání vysokoškolského právnického vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie, brání věcnému projednání kasační stížnosti. Nepředloží-li stěžovatel ve stanovené lhůtě soudu plnou moc udělenou advokátovi pro zastupování v řízení o kasační stížnosti, nebo neprokáže-li, že má vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie, Nejvyšší správní soud jeho kasační stížnost odmítne podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.

pokračování

V Brně dne 4. srpna 2022

JUDr. Karel Šimka
předseda senátu